

všeobecné pojišťovací podmínky a dodatečná ustanovení k nim neznal v době podpisu pojišťovacího návrhu, že mu nebyly přečteny, že je ani sám nečetl, a že žalobkyně by mohla žádati jen 10% kvotu z částky 13.000 Kč. Nezáleží ani na tom, že odvolací soud neprovedl důkazy prvním soudem nepřipuštěné o oněch skutkových tvrzeních a námitkách. Neboť žalovaný výslovně připustil v řízení v první stolici, že podepsal pojistný návrh. Potvrdil-li v něm, že mu před podáním návrhu byly odečteny všeobecné a doplňovací zvláštní pojišťovací podmínky u společnosti platné, jest tím podán podle § 294 c. ř. s. úplný důkaz, že prohlášení to pochází od něho. Tím projevil žalovaný souhlas (§ 869 obč. zák.), aby se všeobecné a zvláštní pojišťovací podmínky staly součástí smlouvy. Tomu nebrání, že mu nebyly přečteny a že je sám také nečetl, neboť, souhlasil-li s nimi, nepokládá za nutné obeznámiti se s jejich obsahem, nelze z toho vyvoditi, že pro neznalost obsahu smluvních podmínek neodpovídal projevený souhlas jeho skutečné vůli, a nejde o žádné nedorozumění, neboť rozhodným jest, že výklad vůle žalovaným skutečně projevené, jaký jí dal odvolací soud, jest důsledný podle rozumového nazírání každé třetí neobmyslné osoby, tudíž s hlediska objektivního. S právního hlediska (§ 503 č. 4 c. ř. s.) posoudil odvolací soud věc správně, uznal-li, že jde o nárok podle § 1042 obč. zák., jenž podléhá třicetiletému promlčení podle § 1479 obč. zák. Neboť podle plenárního rozhodnutí č. 10632 Sb. z. a n. lze se z důvodu § 1042 obč. zák. domáhati náhrady nákladu, k němuž jiný byl povinen z jakéhokoliv právního důvodu. Žalovaný byl povinen nahraditi poškozenému celou škodu, ať podle zákona o provozu silostrojů anebo podle občanského zákona, nehledíc na výšku příslušející mu pojistné hodnoty. A pojišťovna plnila placením přímo poškozenému svou povinnost plynoucí ze smlouvy jen do výše, k níž se zavázala pojistníkovi pojišťovací smlouvou. Pokud plnila poškozenému nad to, neplnila tím již svůj smluvní závazek oproti pojistníkovi, nýbrž plnila dobrovolně to, co by pojistník (žalovaný) sám ze zákona povinen plniti poškozenému, a žádala-li to zpět, nežádala to na základě pojišťovací smlouvy, poněvadž tato neobsahuje ustanovení, že pojistník jest povinen vrátiti pojišťovně to, co plnila poškozenému nad svou smluvní povinnost.

### Čís. 14956.

#### Pojištění smluvní.

Zásada odstavce třetího § 133 poj. ř. týká se jen vnitřního poměru mezi pozůstalostními zájemci (dědici a věřiteli pozůstalosti); pro otázku, zda pojistitel jednal při výplatě pojistky obmyslně, nepřichází v úvahu.

Mezi předpisem § 133 (3) a dosavad neúčinným předpisem § 151 poj. ř. není rozporu.

Pojistka jest legitimačním papírem a zní-li na doručitele, jest pojišťovna (plátce) povinna dbáti při její výplatě péče řádného kupce.

Uznání pravosti pohledávky vůči nepoctivému postupníku není účinné a netvoří samostatný zavazovací důvod.

(Rozh. ze dne 14. února 1936, Rv I 742/34.)

Zůstavitel Vilém G. byl u žalované pojišťovny pojištěn pro případ úmrtí na 10.000 Kč. V prosinci 1930 zemřel zmrznutím. Žalující stát měl proti němu pohledávku v částce 143.351 Kč 90 h. K vydobytí této pohledávky byla žalujícímu státu povolena usnesením krajského soudu v L. ze dne 20. února 1932 exekuce zabavením a přikázáním pohledávky v částce 4.000 Kč, příslušející pozůstalosti po Vilému G-ovi z uvedené pojistky. Tuto pohledávku vymáhá žalující stát na žalované pojišťovně. Žalovaná navrhlá zamítnutí žaloby proto, že se jedná o pojistku znějící na doručitele, a pojistná suma měla se vyplatiti hned po úmrtí pojištěnce doručiteli pojistky. Jím byl Josef G., s nímž žalovaná uzavřela narovnání a vyplatila mu jako odbytné veškerých nároků částku 6.000 Kč. To žalující doznal. P r v ý s o u d zamítl žalobu proto, že pojistka zněla na doručitele, jemuž ji bylo podle ujednání vyplatiti. Když tak žalovaná učinila, nemůže žalující stát proti ní uplatňovati žádný nárok. O d v o l a c í s o u d vyhověl odvolání. D ů v o d y: Právní názor žalujícího státu, že celá pojistná suma patří dle § 133 poj. zák. do pozůstalosti po Vilému G-ovi, jest správný a mohl tudíž žalující, který pohledávku pozůstalosti po Vilému G-ovi proti žalované zabavil a jemuž tato pohledávka byla přikázána, tento nárok proti žalované uplatniti. Ani Josef G. ani žalovaná nebyli oprávněni, by se vyrovnali bez svolení pozůstalostního soudu o nároku patřícího do pozůstalosti. Vyrovnání nemůže býti namítáno proti třetím osobám na jejich újmu.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

### D ů v o d y:

Podle účinného § 133 odstavec (3) zákona č. 101/17 ř. z. jest pojistnou sumu zásadně pojati do pozůstalosti pojistníkovy, je-li pojištění kapitálu na případ smrti sjednáno ve prospěch majitele nebo doručitele, ledaže pojistník učinil o nároku jiné opatření jednáním mezi živými nebo na případ smrti. Poukazuje-li dovoatelka na rozhodnutí nejvyššího soudu č. 8189 Sb. n. s., přehlíží, že tam bylo tvrzeno oběma stranami, že pojistník učinil takové opatření; jedna strana tvrdila, že tak učinil v její prospěch jednáním mezi živými, kdežto druhá tvrdila, že tak učinil v její prospěch na případ smrti. Byla tam tedy tvrzena výjimka z oné zásady, což se v souzeném případě nestalo, ano jest nesporné, že pojistník neučinil žádného opatření o pojistce. Ustanovení § 151 zák. o pojišťovací smlouvě č. 501/17 ř. z., jež nenabylo účinnosti, bylo pojato do zákona podle vysvětlivek min. sprav. z roku 1915 str. 187 a 24 jen proto, aby se zdůraznilo, že pojistka jest jen důkazní listinou, tedy legitimacním papírem; jaké právní následky z toho plynou, jest posuzovati podle všeobecných zákonných ustanovení. Poněvadž se ale vyskytovaly názory, že ustanovení § 151 odporuje předpisu § 133 odstavce (3) zákona, ana by prý pojišťovna nejednala nikdy v dobré víře znajíc ustanovení § 133 (3) obč. zák., jehož neznalost jí neomlouvá (§ 2 obč. zák.), uveřejnilo min. sprav. ve Věstníku z roku 1916 sdělení na straně 290 až 293, v němž ovšem ke konci uvedlo, že zásada § 133 odstavec (3) zákona se týká jen vnitřního poměru mezi pozůstalostními zájemci (dědici

á věřiteli pozůstalosti), že však pro otázku, zdali pojistitel jednal neobmyslně, nepřichází v úvahu tato zásada, nýbrž jen jeho vědomí o právním postupu týkajícím se pojistky. Tím bylo jen vysvětleno, že není rozpor mezi ustanovením § 133 odstavec (3) a § 151 zákona č. 501/17 ř. z., a bylo poukázáno na všeobecně platné právní účinky placení neobmyslným plátcem na základě předložení jakéhokoliv legitimačního papíru. Z povahy legitimačního papíru plyne, že plátce sice nemusí, ale může zkoumati, zdali doručitel nabyt legitimačního papíru po právu. Zkoumání to není vyhrazeno libovůli plátce, an i on jest povinen při placení jednati s průměrnou opatrností (§ 1297 obč. zák.) a, jde-li o vyplacení pojistné hodnoty, i s péčí řádného kupce (čl. 282 obch. zák.), poněvadž jednání jest na straně pojišťovny obchodem (čl. 271 č. 3 a 273 obch. zák.). Mohla-li pojišťovna, šetříc této péče, míti důvodné pochybnosti, zda doručitel pojistky Josef G. nabyt jí řádným způsobem anebo zda jest k přijetí placení oprávněn, bylo její povinností, aby se o tom přesvědčila, jinak přece by nejednala bezelstně (§ 326 obč. zák.), uznala-li Josefa G. bez takového zkoumání za oprávněného doručitele pojistky. To plyne ze všeobecně platné zásady, podle níž zákon chrání jen neobmyslně jednající osoby (§§ 329, 393, 366, 367, 371, 456, 1463, 1477 obč. zák., čl. 306 obch. zák.). Zprošťuje se proto dlužník placení jen tehdy, když plnil osobě, o níž nevěděl nebo při průměrné opatrnosti, po případě při péči řádného kupce vědět nemohl (§ 326 obč. zák.), že není oprávněna přijmouti placení. To lze vyvoditi i z § 1396, poslední věty obč. zák. o postupu obyčejné pohledávky, kde se praví, že, uznal-li postoupený dlužník pohledávku proti poctivému postupníku za pravou, jest povinen ho uspokojiti jako svého věřitele, z čehož plyne úsudkem z opaku, že proti nepoctivému postupníku není uznání to účinné a netvoří samostatný zavazovací důvod. Zásad těch jest použití i při pojistce znějící na doručitele, byť ustanovení § 151 zákona č. 501/17 ř. z. nenabylo účinnosti a byť byla z něho převzata jen první věta do čl. 15 č. 3 všeobecných pojišťovacích podmínek. Jest proto bezpodstatným vytýkaný rozpor se spisy (§ 503 č. 3 c. ř. s.), že ustanovení § 151 zákona nebylo do pojišťovacích podmínek převzato. Ustanovení článku 307 obch. zák. tu nedopadá, poněvadž se týká jen papíru znějícího na jméno, kdežto v souzeném případě jde o papír znějící na doručitele. Než přes to nelze dovolání ani s hlediska § 503 č. 4 c. ř. s. vyhověti. Žalobce netvrdí, že mu vznikla škoda tím, že žalovaná vyplatila porovnanou částku neoprávněné osobě. Kdyby to tvrdil, pak by ovšem musel on dokázati zavinění žalované podle §§ 1295, 1296 obč. zák. Žalobce však, jemuž byla přikázána k vybrání pohledávka z pojistky, domáhá se jako zmocněnec pojistníka, pokud se týče jeho pozůstalosti (§ 308 ex. ř.) splnění pojistné smlouvy a má tedy zájem na smluvním plnění. Tu bylo povinností žalované, aby podle § 1298 obč. zák. tvrdila a dokázala, že jí bylo bez její viny zabráněno splnění smluvní závazek oprávněné osobě, anebo že jednala při vyplacení porovnané částky Josefu G-ovi s průměrnou opatrností, ba dokonce s péčí řádného kupce. Poněvadž tak učiniti opomenula, jest míti za to, že zavinila nesplnění pojišťovací smlouvy oprávně-

něné osobě a že se placením Josefu G-ovi nezprostita svého smluvního závazku.

### Čís. 14957.

**K § 1053 obč. zák.**

**K platnosti tržové smlouvy se nevyžaduje, by prodatel byl vlastníkem prodané věci.**

(Rozh. ze dne 14. února 1936, Rv I 792/34.)

Proti žalobě na zaplacení nedoplatku kupní ceny za prodané auto namítl žalovaný mimo jiné neplatnost kupní smlouvy proto, že žalobce nebyl vlastníkem prodaného auta, poněvadž ho koupil od Š-ových, jež si k němu vyhradily vlastnické právo až do úplného zaplacení kupní ceny, již však žalobce dosud nezaplatil. Žalobě bylo vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, n e j v y š š í m s o u d e m v o t á z c e, o n i ž t u jde, z těchto

d ů v o d ů:

Nezáleží na tom, že žalobce nebyl vlastníkem automobilu, o jehož prodej jde. Nevyžaduje se k platnosti tržové smlouvy, aby prodatel byl vlastníkem prodané věci, jak jest zřejmo především ze všeobecného doslovu § 1053 obč. zák., jenž nevyžaduje, aby byla přenechána věc vlastní. Rovněž druhá věta § 366 obč. zák. svědčí pro to, že lze platně prodati věc, jež není ve vlastnictví prodatelově. Nedostatek vlastnictví prodatelova jest jen jedním z případů správy, uvedených v § 923 obč. zák. V § 931 obč. zák. jsou pak stanoveny povinnosti prodatele, jenž nebyl vlastníkem prodané věci. Nezáleží proto v souzené věci na tom, že vlastníkem auta v době prodeje nebyl žalobce, nýbrž Š-vy závody. Byla-li smlouva uzavřena s podmínkou, že automobil má určitou nosnost a objevilo-li se později, že neměl vymíněnou vlastnost, bylo na žalovaném, aby dal žalobci auto k dispozici a neměl je delší dobu dále užívat, ani když žalobce odepřel vzítí auto zpět. Používal-li však žalovaný dále auta, dal tím zřejmě najevo (§ 863 obč. zák.), že si chce auto ponechat, a že pro nedostatek vymíněných vlastností nehodlá uplatnit nárok na zrušení smlouvy a vrácení kupní ceny.

### Čís. 14958.

**K § 933 obč. zák.**

**Lhůty k oznámení vad podle § 933 obč. zák. platí i při smlouvě o dílo a mohou býti úmluvou stran prodlouženy, třeba i mlčky, ku příkl. ujednáním garanční lhůty.**

(Rozh. ze dne 14. února 1936, Rv I 870/34.)